Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2025/3977

20.8.2025

AANBEVELING VAN DE RAAD

van 8 juli 2025

inzake het economisch, sociaal, werkgelegenheids-, structuur- en begrotingsbeleid van Tsjechië

(C/2025/3977)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EU) 2024/1263 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2024 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad ([1]), en met name artikel 3, lid 3,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

Algemene overwegingen

(1) Verordening (EU) 2024/1263, die op 30 april 2024 in werking is getreden, bevat de doelstellingen van het kader voor economische governance, dat erop gericht is gezonde en houdbare overheidsfinanciën en duurzame en inclusieve groei en veerkracht te bevorderen door middel van hervormingen en investeringen, en buitensporige overheidstekorten te voorkomen. De verordening bepaalt dat de Raad en de Commissie in de context van het Europees Semester multilateraal toezicht uitoefenen overeenkomstig de doelstellingen en vereisten van het VWEU. Het Europees Semester omvat met name de opstelling van en het toezicht op de uitvoering van landspecifieke aanbevelingen. De verordening bevordert ook de nationale verantwoordelijkheid voor het begrotingsbeleid en benadrukt de focus op de middellange termijn, in combinatie met een doeltreffendere en coherentere handhaving. Elke lidstaat moet bij de Raad en de Commissie een nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn indienen met zijn budgettaire, hervormings- en investeringstoezeggingen, over een periode van vier of vijf jaar, afhankelijk van de duur van de nationale legislatuurperiode. Het netto-uitgavenpad ([2]) in die plannen voor de middellange termijn moet voldoen aan de voorwaarden van de verordening, met inbegrip van de vereisten om de overheidsschuld aan het einde van de aanpassingsperiode op een plausibel neerwaarts pad te brengen of te houden of op een prudent niveau onder 60 % van het bruto binnenlands product (bbp) te houden en om het overheidstekort op middellange termijn onder de in het Verdrag vastgelegde referentiewaarde van 3 % van het bbp te brengen en/of te houden. Indien een lidstaat zich overeenkomstig de criteria van de verordening verbindt tot relevante hervormingen en investeringen, kan de aanpassingsperiode met maximaal drie jaar worden verlengd.

([1]) PB L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Netto-uitgaven zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 2, van Verordening (EU) 2024/1263: de overheidsuitgaven ongerekend: i) rente-uitgaven; ii) discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde; iii) uitgaven voor programma's van de Unie die volledig met inkomsten uit Uniefondsen worden gefinancierd; iv) nationale uitgaven voor medefinanciering van door de Unie gefinancierde programma's; v) cyclische elementen van de uitgaven voor werkloosheidsuitkeringen, en vi) eenmalige en andere tijdelijke maatregelen.

(2) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad ([3]), waarbij de herstel- en veerkrachtfaciliteit ("de RRF") is ingesteld, is op 19 februari 2021 in werking getreden. De RRF biedt de lidstaten financiële ondersteuning voor de uitvoering van hervormingen en investeringen, en biedt door de Unie gefinancierde budgettaire stimulansen. Conform de prioriteiten van het Europees Semester voor de coördinatie van het economisch beleid, stimuleert de RRF het economisch en sociaal herstel alsmede duurzame hervormingen en investeringen, met name om de groene en de digitale transitie te bevorderen en de economieën van de lidstaten veerkrachtiger te maken. Zij helpt ook de overheidsfinanciën te versterken en de groei en werkgelegenheid op middellange en lange termijn te stimuleren, de territoriale cohesie binnen de Unie te verbeteren en de verdere uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten te ondersteunen.

(3) Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad ([4]) ("de REPowerEU-verordening"), die op 27 februari 2023 is vastgesteld, heeft tot doel de Unie geleidelijk onafhankelijker te maken van de invoer van Russische fossiele brandstoffen. Dat draagt bij tot de energiezekerheid en de diversificatie van de energievoorziening van de Unie en vergroot het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, de opslagcapaciteit voor energie en de energie-efficiëntie. Tsjechië heeft een nieuw REPowerEU-hoofdstuk toegevoegd aan zijn nationale herstel- en veerkrachtplan om belangrijke hervormingen en investeringen te financieren die de REPowerEU-doelstellingen helpen verwezenlijken.

(4) Op 1 juni 2021 heeft Tsjechië overeenkomstig artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241 zijn herstel- en veerkrachtplan ingediend bij de Commissie. Op grond van artikel 19 van die verordening heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld overeenkomstig de in bijlage V opgenomen beoordelingsrichtsnoeren. Op 8 september 2021 heeft de Raad zijn uitvoeringsbesluit tot goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Tsjechië vastgesteld ([5]), dat op 16 oktober 2023 is gewijzigd op grond van artikel 18, lid 2, om de maximale financiële bijdrage voor niet-terugbetaalbare financiële steun bij te werken en het REPowerEU-hoofdstuk erin op te nemen ([6]). De tranches worden vrijgegeven als de Commissie overeenkomstig artikel 24, lid 5, verklaart dat Tsjechië de desbetreffende in het uitvoeringsbesluit van de Raad vastgelegde mijlpalen en streefdoelen op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Voor een bevredigende verwezenlijking is vereist dat de verwezenlijking van eerdere mijlpalen en streefdoelen voor dezelfde hervorming of investering niet is teruggedraaid.

(5) Op 21 januari 2025 heeft de Raad op aanbeveling van de Commissie een aanbeveling tot vaststelling van het nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Tsjechië aangenomen. ([7]) Het plan is ingediend overeenkomstig artikel 11 en artikel 36, lid 1, punt a), van Verordening (EU) 2024/1263, bestrijkt de periode van 2025 tot en met 2028 en bevat een begrotingsaanpassing die over vier jaar is gespreid.

(6) Op 26 november 2024 heeft de Commissie op grond van Verordening (EU) nr. 1176/2011 het waarschuwingsmechanismeverslag 2025 goedgekeurd, waarin zij Tsjechië niet noemt als een van de lidstaten waarvoor een diepgaande evaluatie nodig is. De Commissie heeft ook een aanbeveling aangenomen voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone, en een voorstel gedaan voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid voor 2025, waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd. De Raad heeft de aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone ([8]) aangenomen op 13 mei 2025 en het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid op 10 maart 2025.

(7) Op 29 januari 2025 heeft de Commissie het kompas voor concurrentievermogen gepubliceerd, een strategisch kader dat de komende vijf jaar het mondiale concurrentievermogen van de EU moet stimuleren. Daarin worden de drie transformatieve voorwaarden voor duurzame economische groei vastgesteld: i) innovatie; ii) decarbonisatie en concurrentievermogen, en iii) veiligheid. Om de innovatiekloof te dichten, streeft de EU ernaar industriële innovatie te stimuleren, de groei van start-ups te ondersteunen door middel van initiatieven zoals de EU-strategie voor start-ups en scale-ups, en de invoering van geavanceerde technologieën zoals artificiële intelligentie en kwantumcomputing te bevorderen. Met het oog op een groenere economie heeft de Commissie een alomvattend actieplan voor betaalbare energie en een Clean Industrial Deal uiteengezet, opdat de overgang naar schone energie

([3]) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad van 27 februari 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2021/241 wat betreft REPowerEU-hoofdstukken in herstel- en veerkrachtplannen en tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1303/2013, (EU) 2021/1060 en (EU) 2021/1755 en Richtlijn 2003/87/EG (PB L 63 van 28.2.2023, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Uitvoeringsbesluit van de Raad van 8 september 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Tsjechië (ST 11047/21 + ADD 1).

([6]) Uitvoeringsbesluit van de Raad van 16 oktober 2023 tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit van 8 september 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Tsjechië (ST 13383/23 + ADD 1).

([7]) Aanbeveling van de Raad van 21 januari 2025 tot goedkeuring van het nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Tsjechië (PB C, C/2025/666, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/666/oj).

([8]) Aanbeveling van de Raad van 13 mei 2025 over het economisch beleid van de eurozone (PB C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

kosteneffectief en concurrentievriendelijk blijft, met name voor energie-intensieve sectoren, en een motor is voor groei. Om buitensporige afhankelijkheden te verminderen en de veiligheid te vergroten, zet de Unie zich in voor sterkere mondiale handelspartnerschappen, gediversifieerde toeleveringsketens en een veilige toegang tot kritieke grondstoffen en schone energiebronnen. Die prioriteiten worden geschraagd door horizontale katalysatoren, namelijk vereenvoudiging van de regelgeving, verdieping van de eengemaakte markt, financiering van het concurrentievermogen en een spaar- en investeringsunie, bevordering van vaardigheden en hoogwaardige banen, en een betere coördinatie van het EU-beleid. Het kompas voor concurrentievermogen is afgestemd op het Europees Semester en zorgt ervoor dat het economisch beleid van de lidstaten in overeenstemming is met de strategische doelstellingen van de Commissie, waarbij een uniforme aanpak van economische governance wordt opgezet ter bevordering van duurzame groei, innovatie en veerkracht in de Unie.

(8) In 2025 blijft het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid zich ontwikkelen naast de uitvoering van de RRF. De volledige uitvoering van de herstel- en veerkrachtplannen blijft essentieel voor de verwezenlijking van de beleidsprioriteiten in het kader van het Europees Semester, aangezien de plannen helpen bij het doeltreffend aanpakken van alle of een aanzienlijk deel van de problemen die zijn aangehaald in de relevante landspecifieke aanbevelingen van de afgelopen jaren. Deze landspecifieke aanbevelingen blijven evenzeer van belang voor de beoordeling van gewijzigde herstel- en veerkrachtplannen overeenkomstig artikel 21 van Verordening (EU) 2021/241.

(9) De landspecifieke aanbevelingen 2025 hebben betrekking op de belangrijkste uitdagingen voor het economisch beleid die niet voldoende worden aangepakt met maatregelen in de herstel- en veerkrachtplannen, met inachtneming van de relevante uitdagingen zoals benoemd in de landspecifieke aanbevelingen 2019-2024.

(10) Op 4 juni 2025 heeft de Commissie het landverslag 2025 voor Tsjechië gepubliceerd. Daarin is de vooruitgang beoordeeld die Tsjechië heeft geboekt bij de uitvoering van de relevante landspecifieke aanbevelingen en is de balans opgemaakt van de uitvoering door Tsjechië van het herstel- en veerkrachtplan. Op basis van die analyse zijn in het landverslag de dringendste uitdagingen voor Tsjechië in kaart gebracht. Ook is daarin de vooruitgang beoordeeld die Tsjechië heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en bij de verwezenlijking van de kerndoelen van de Unie voor 2030 inzake werkgelegenheid, vaardigheden en vermindering van armoede en sociale uitsluiting, alsook bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.

Beoordeling van het jaarlijks voortgangsverslag

(11) Op 21 januari 2025 heeft de Raad voor Tsjechië de volgende maximale groeipercentages van de netto-uitgaven aanbevolen: 4,5 % in 2025, 2,5 % in 2026, 2,6 % in 2027 en 2,9 % in 2028. Deze percentages stemmen overeen met de maximale cumulatieve groeipercentages die zijn berekend op basis van referentiejaar 2023, namelijk 10,1 % in 2025, 12,9 % in 2026, 15,8 % in 2027 en 19,2 % in 2028. Op 30 april 2025 heeft Tsjechië zijn jaarlijkse voortgangsverslag ([9]) ingediend, over de naleving van de aanbevolen maximale groeipercentages van de netto-uitgaven en de uitvoering van hervormingen en investeringen als antwoord op de belangrijkste uitdagingen zoals benoemd in de landspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees Semester. Het jaarlijkse voortgangsverslag weerspiegelt ook de halfjaarlijkse verslaglegging van Tsjechië over de vooruitgang bij de verwezenlijking van zijn herstel- en veerkrachtplan overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241.

(12) De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en de gevolgen daarvan zijn een existentiële uitdaging voor de Europese Unie. De Commissie heeft aanbevolen de nationale ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact op gecoördineerde wijze te activeren ter ondersteuning van de inspanningen van de EU om tot een snelle en aanzienlijke verhoging van de defensie-uitgaven te komen, en dit voorstel is door de Europese Raad van 6 maart 2025 positief ontvangen. Naar aanleiding van het verzoek van Tsjechië van 22 mei 2025 heeft de Raad op 8 juli 2025 op aanbeveling van de Commissie een aanbeveling aangenomen op grond waarvan Tsjechië mag afwijken van de aanbevolen maximale groeipercentages van de netto-uitgaven en deze mag overschrijden ([10]).

(13) Volgens door Eurostat gevalideerde gegevens ([11]) is het overheidstekort van Tsjechië gedaald van 3,8 % van het bbp in 2023 tot 2,2 % in 2024, terwijl de overheidsschuld is gestegen van 42,5 % van het bbp eind 2023 tot 43,6 % eind 2024. Volgens de berekeningen van de Commissie komen deze ontwikkelingen overeen met een groei van de netto-uitgaven van 0,0 % in 2024. In het jaarlijkse voortgangsverslag raamt Tsjechië de groei van de netto-uitgaven in 2024 op 2,8 %. De Commissie schat dat de groei van de netto-uitgaven lager lag dan in het jaarlijkse voortgangsverslag. Het verschil tussen de berekeningen van de Commissie en de ramingen van de nationale

([9]) De jaarlijkse voortgangsverslagen 2025 zijn beschikbaar op: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([10]) Aanbeveling van de Raad van 8 juli 2025 houdende toestemming voor Tsjechië om af te wijken van de in Verordening (EU) 2024/1263 van de Raad vastgestelde maximale groeipercentages van de netto-uitgaven (activering van de nationale ontsnappingsclausule) (PB C, C/2025/3962, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3962/oj).

([11]) Euro-indicatoren van Eurostat, 22.4.2025.

autoriteiten is toe te schrijven aan de registratie door de Commissie van eenmalige uitgaven voor 2023, waardoor een hogere grondslag voor 2024 ontstond, en aan het effect van discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde als gevolg van methodologische verschillen tussen Tsjechië en de Commissie. Op basis van de ramingen van de Commissie was de begrotingskoers ([12]), die zowel nationaal als door de EU gefinancierde uitgaven omvat, in 2024 contractief (2,4 % van het bbp).

(14) Volgens het jaarlijkse voortgangsverslag wordt in het macro-economische scenario dat aan de begrotingsprognoses van Tsjechië ten grondslag ligt, uitgegaan van een reële bbp-groei van 2,0 % in 2025, terwijl de GICP-inflatie wordt geraamd op 2,3 % in 2025. Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zal het reële bbp in 2025 groeien met 1,9 % en in 2026 met 2,1 %, met een GICP-inflatie van 2,2 % in 2025 en 2,0 % in 2026.

(15) Volgens het jaarlijkse voortgangsverslag zal het overheidstekort in 2025 naar verwachting gelijk blijven op 2,2 % van het bbp, terwijl de overheidsschuldquote zal toenemen tot 44,5 % eind 2025. Deze ontwikkelingen komen overeen met een groei van de netto-uitgaven van 3,3 % in 2025. In de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie wordt voor 2025 een overheidstekort van 2,3 % van het bbp voorspeld. Volgens de berekeningen van de Commissie komen deze ontwikkelingen overeen met een groei van de netto-uitgaven van 4,0 % in 2025. Dat de prognoses voor de groei van de netto-uitgaven hoger uitvallen dan in het jaarlijks voortgangsverslag, komt door de lagere prognoses van de Commissie voor de nationale medefinanciering van EU-programma's in 2025 en de lagere registratie van eenmalige uitgaven in 2025 door de Commissie. Op basis van de ramingen van de Commissie zal de begrotingskoers, die zowel nationaal als door de EU gefinancierde uitgaven omvat, in 2025 naar verwachting grotendeels neutraal zijn. De overheidsschuldquote zal naar verwachting stijgen tot 44,5 % eind 2025. De stijging van de schuldquote in 2025 houdt voornamelijk verband met het negatieve nominale saldo, dat deels wordt gecompenseerd door de nominale bbp-groei.

(16) Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zullen in 2025 overheidsuitgaven ten belope van 0,6 % van het bbp worden gefinancierd met niet-terugbetaalbare steun (subsidies) uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit, tegenover 0,4 % van het bbp in 2024. Uitgaven die met niet-terugbetaalbare steun uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit worden gefinancierd, maken hoogwaardige investeringen en productiviteitsverhogende hervormingen mogelijk zonder rechtstreekse gevolgen voor het overheidssaldo en de overheidsschuld van Tsjechië.

(17) De defensie-uitgaven van de overheid in Tsjechië bedroegen 0,9 % van het bbp in 2021, 1,0 % van het bbp in 2022 en 1,2 % van het bbp in 2023 ([13]). Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zullen de defensie-uitgaven zowel in 2024 als in 2025 uitkomen op 1,3 % van het bbp. Dit komt overeen met een stijging van 0,4 procentpunten van het bbp ten opzichte van 2021. De periode waarin de nationale ontsnappingsclausule is geactiveerd (2025-2028) stelt Tsjechië in staat de overheidsuitgaven te herprioriteren of de overheidsinkomsten te verhogen, zodat blijvend hogere defensie-uitgaven de houdbaarheid van de begroting op de middellange termijn niet in gevaar zouden brengen.

(18) Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zullen de netto-uitgaven van Tsjechië toenemen met 4,0 % in 2025 en met 4,0 % in 2024 en 2025 samen. Volgens de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie zal de groei van de netto-uitgaven van Tsjechië in 2025 naar verwachting onder het aanbevolen maximale groeipercentage uitkomen, zowel per jaar als wanneer 2024 en 2025 samen worden beschouwd.

(19) Het jaarlijkse voortgangsverslag omvat geen begrotingsprognoses voor de periode na 2025. Op basis van de op de afsluitdatum van de prognoses bekende beleidsmaatregelen wordt in de voorjaarsprognoses 2025 van de Commissie uitgegaan van een overheidstekort van 2,2 % van het bbp in 2026. Deze ontwikkelingen komen overeen met een groei van de netto-uitgaven van 4,8 % in 2026. Op basis van de ramingen van de Commissie zal de begrotingskoers, die zowel nationaal als door de EU gefinancierde uitgaven omvat, in 2026 naar verwachting grotendeels neutraal zijn. De overheidsschuldquote zal volgens de Commissie stijgen tot 45,4 % eind 2026. De stijging van de schuldquote in 2026 houdt voornamelijk verband met het negatieve nominale saldo, dat deels wordt gecompenseerd door de nominale bbp-groei.

([12]) De begrotingskoers wordt afgemeten aan de jaarlijkse verandering in de onderliggende begrotingssituatie van de overheid. Op basis daarvan wordt de economische impuls beoordeeld die uitgaat van het begrotingsbeleid – zowel het op nationaal niveau gefinancierde beleid als het beleid dat uit de EU-begroting wordt gefinancierd. De begrotingskoers wordt gemeten als het verschil tussen i) het groeipotentieel op middellange termijn en ii) de verandering in de primaire uitgaven (discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde niet meegerekend), inclusief de uitgaven gefinancierd door niet terug te betalen steun (subsidies) uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen.

([13]) Eurostat, overheidsuitgaven via classificatie van overheidsfuncties (COFOG). Als gevolg van methodologische verschillen tussen de COFOG- en NAVO-definities kunnen de uitgaven op basis van de COFOG-definitie afwijken van de uitgaven op basis van de NAVO-definitie.

Belangrijkste beleidsuitdagingen

(20) Het belasting- en uitkeringsstelsel legt een zware last op mensen met een laag inkomen. Vaak loont werken voor hen niet of nauwelijks vanwege hoge niet-aftrekbare zorg- en sociale premies en vanwege uitkeringen die afnemen naarmate het inkomen stijgt. Voor een alleenstaande werknemer die 50 % van het gemiddelde loon verdient en geen kinderen heeft, behoort de belastingwig — het verschil tussen het nettoloon van werknemers en hun kosten voor werkgevers — in Tsjechië tot de hoogste in de EU, en die wig stijgt al meer dan tien jaar. In Tsjechië liggen de inactiviteits- en de werkloosheidsval (belastingheffing op mensen die de arbeidsmarkt betreden) boven het EU-gemiddelde, waardoor werknemers met een laag inkomen en deeltijdwerkers worden ontmoedigd om te werken. Door de belasting op arbeid voor mensen met een laag inkomen te verlagen, zouden meer mensen uit deze huishoudens de arbeidsmarkt betreden, onder meer door over te stappen van informele of onzekere arbeidsregelingen naar formele en standaardvormen van werk. Door daarnaast meer gebruik te maken van onderbenutte instrumenten voor milieu- en onroerendgoedbelasting zou het belastingstelsel groeivriendelijker worden.

(21) De totale belastinginkomsten van Tsjechië in verhouding tot het bbp lagen in 2023 met 34 % aanzienlijk onder het gemiddelde van de Unie (39 %). Door het aandeel belastingen die minder schadelijk zijn voor de groei te verhogen, kunnen de economische groei en de houdbaarheid van de begroting worden ondersteund. Periodieke onroerendgoedbelastingen behoren tot de belastingen die het minst schadelijk zijn voor de groei, maar met 0,2 % van het bbp zijn de inkomsten daaruit zeer laag (vergeleken met het Uniegemiddelde van 0,9 % van het bbp in 2023). Ondanks de lichte stijging van de periodieke onroerendgoedbelastingen als percentage van het bbp in 2024 en in de komende jaren, is het stelsel van de periodieke belastingheffing op gebouwen en eenheden nog steeds gebaseerd op de oppervlakte van het onroerend goed, waardoor onroerende goederen met dezelfde waarde ongelijk worden belast en de belastingheffing niet in overeenstemming is met de waarde van het onroerend goed. Door de onroerendgoedbelasting te heffen op basis van waarden van onroerend goed die zijn afgestemd op de marktwaarden, zou Tsjechië de waarde van onroerend goed regelmatig kunnen bijwerken. In combinatie met maatregelen om huishoudens met een laag inkomen te beschermen, zou aldus de doeltreffendheid van de belastingheffing worden vergroot als instrument om de stijging van de vastgoedprijzen te beperken en de woningvoorraad optimaal te benutten. Dat zou op zijn beurt de betaalbaarheid van huisvesting en het vermogen van mensen om voor het werk te verhuizen, verbeteren, en zo de economische groei ondersteunen en de inkomsten uit periodieke onroerendgoedbelastingen verder verhogen. In 2024 werden de tarieven van de onroerendgoedbelasting gemiddeld met ongeveer 80 % verhoogd. Voorts werd voor gemeenten de mogelijkheid uitgebreid om de belastinginkomsten aan te passen door de toepassing van coëfficiënten, en werd de indexering van belastingtarieven aan de inflatie geïntroduceerd, in plaats van de indexering aan veranderingen in onroerendgoedwaarden.

(22) Het structurele begrotingssaldo van Tsjechië was in de periode 2014-2019 gemiddeld bijna in evenwicht, maar daalde in 2024 tot - 1,7 %. Dit was het gevolg van permanente maatregelen zoals de verlaging van de inkomstenbelasting en de verhoging van de pensioen- en defensie-uitgaven, die niet werden gefinancierd door een overeenkomstige groei van de inkomsten. In 2023 en 2024 heeft Tsjechië wetgevingshervormingen aangenomen om gevolg te geven aan de reeds lang openstaande landspecifieke aanbeveling inzake de pensioenen. Met de hervormingen wordt de wettelijke pensioenleeftijd tegen 2056 verhoogd tot 67 jaar, wordt de verhoging van nieuw toegekende pensioenen vertraagd, wordt de maximale duur van vervroegde uittreding beperkt en worden de voorwaarden om in aanmerking te komen voor vervroegde uittreding aangescherpt. Naar verwachting zullen deze maatregelen resulteren in een verhoging van de effectieve pensioenleeftijd en er op de lange termijn toe leiden dat de stijging van de overheidsuitgaven voor pensioenen met 1,9 procentpunten van het bbp wordt beperkt ([14]). De volledige uitvoering van de onlangs goedgekeurde pensioenhervormingen zou de druk op de uitgaven in verband met de vergrijzing en de bijkomende risico's voor de houdbaarheid van de begroting helpen verlichten.

(23) Er blijven risico's voor de houdbaarheid van de begroting bestaan. Vanaf 2025 hebben werkende gepensioneerden recht op een korting op de sociale verzekeringen. Door de inzetbaarheid van oudere werknemers die geen ouderdomspensioen aanvragen, te ondersteunen op basis van een deugdelijke kosten-batenanalyse van de redenen waarom bijna-gepensioneerden ervoor kiezen om te blijven te werken, zouden de risico's voor de houdbaarheid van de begroting verder worden verminderd.

(24) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/241 en criterium 2.2 van bijlage V bij die verordening bevat het herstel- en veerkrachtplan een uitgebreide reeks elkaar versterkende hervormingen en investeringen die uiterlijk in 2026 moeten zijn uitgevoerd. Daarvan wordt verwacht dat zij helpen bij het doeltreffend aanpakken van alle of een aanzienlijk deel van de uitdagingen die in de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen zijn vastgesteld. Om het concurrentievermogen van Tsjechië op lange termijn te stimuleren door middel van de groene en de digitale transitie, en tegelijk sociale rechtvaardigheid te waarborgen, is het van essentieel

([14]) https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en.

belang om binnen deze krappe termijn de laatste hand te leggen aan de doeltreffende uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk. In de mededeling van de Commissie NextGenerationEU – De weg naar 2026, die op 4 juni 2025 is goedgekeurd, wordt het toepasselijke tijdschema voor het aflopen van de faciliteit verduidelijkt en worden richtsnoeren verstrekt aan de lidstaten om ervoor te zorgen dat de faciliteit op 31 augustus 2026 maximaal is uitgevoerd; ook wordt erin uiteengezet hoe de herstel- en veerkrachtplannen verder kunnen worden gestroomlijnd en welke belangrijke opties er kunnen worden overwogen bij de herziening van die plannen, en wordt het belang benadrukt van een zorgvuldige gezamenlijke planning in de aanloop naar de indiening van de laatste betalingsverzoeken in 2026. Tsjechië heeft reeds vooruitgang geboekt bij de uitvoering van de hervormingen en investeringen in zijn herstel- en veerkrachtplan. Om de toezeggingen in het kader van het herstel- en veerkrachtplan uiterlijk augustus 2026 na te leven, is het essentieel dat Tsjechië de uitvoering van hervormingen en investeringen versnelt door de relevante uitdagingen aan te pakken. De opname van herstel- en veerkrachtmiddelen wordt met name beperkt door de geringe administratieve capaciteit bij sommige uitvoerende instanties. Dit is vooral zichtbaar op gebieden die meer deskundigheid vereisen, zoals de groene en de digitale transitie. De absorptie wordt ook beperkt door het lage en ondoeltreffende gebruik van financieringsinstrumenten in combinatie met onvoldoende gerichte steun via subsidies. De systematische betrokkenheid van lokale en regionale autoriteiten, sociale partners, het maatschappelijk middenveld en andere relevante belanghebbenden blijft van essentieel belang om te zorgen voor een breed gevoelde verantwoordelijkheid voor de succesvolle uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan.

(25) In Tsjechië is vaart gezet achter de uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's, die steun uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO), het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF), het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) en het Cohesiefonds (CF) omvatten. Het is belangrijk de inspanningen voort te zetten om ervoor te zorgen dat deze programma's snel worden uitgevoerd en de impact ervan in de praktijk wordt gemaximaliseerd. Tsjechië onderneemt al actie in het kader van zijn cohesiebeleidsprogramma's om het concurrentievermogen en de groei te stimuleren, en tegelijkertijd de sociale cohesie te versterken. Tegelijkertijd heeft Tsjechië nog steeds te maken met uitdagingen, onder meer in verband met het stimuleren van zijn innovatiepotentieel, onder andere door te investeren in kritieke technologieën, en met toenemende druk op de woningmarkt en een tekort aan vakmensen en discrepanties tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden. Overeenkomstig artikel 18 van Verordening (EU) 2021/1060 moet Tsjechië – in het kader van de tussentijdse evaluatie van de cohesiebeleidsfondsen – elk programma evalueren en daarbij onder andere rekening houden met de uitdagingen die in de landspecifieke aanbevelingen 2024 in kaart zijn gebracht. In het voorstel van de Commissie van 1 april 2025 ([15]) wordt de termijn voor de indiening van een beoordeling – voor elk programma – van de resultaten van de tussentijdse evaluatie verlengd tot na 31 maart 2025. Het biedt ook flexibiliteit om de uitvoering van programma's te helpen versnellen en de lidstaten te stimuleren middelen van het cohesiebeleid toe te wijzen aan vijf strategische prioritaire gebieden van de Unie, namelijk concurrentievermogen op het gebied van strategische technologieën, defensie, huisvesting, waterweerbaarheid en energietransitie, en aan investeringen in vaardigheden in prioritaire sectoren terwijl er in ESF +-programma's aandacht blijft gaan naar de meest kwetsbare personen.

(26) Het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP) biedt de mogelijkheid om te investeren in een belangrijke strategische prioriteit van de EU door het concurrentievermogen van de EU te versterken. STEP wordt aangewend via elf bestaande EU-fondsen. De lidstaten kunnen ook bijdragen aan het InvestEU-programma ter ondersteuning van investeringen op prioritaire gebieden. Tsjechië zou deze initiatieven optimaal kunnen benutten om de ontwikkeling of productie van kritieke technologieën, waaronder schone en hulpbronnenefficiënte technologieën, te ondersteunen.

(27) Naast de economische en sociale uitdagingen die in het herstel- en veerkrachtplan en andere EU-fondsen aan bod komen, zou Tsjechië de resterende uitdagingen in verband met decarbonisatie, de overheid, het ondernemingsklimaat en vaardigheden en onderwijs doeltreffend moeten aanpakken.

(28) Tsjechië heeft ingrijpende hervormingen van het ambtenarenapparaat in gang gezet om de werking ervan te verbeteren, met inbegrip van wijzigingen van de nationale en regionale ambtenarenwetten, waarbij maximumtermijnen voor hogere functies en flexibelere aanwerving zijn ingevoerd. Het blijft evenwel stelselmatig lastig om geschoolde werknemers aan te trekken, te behouden en op te leiden, met name voor functies op deskundigenniveau, leidinggevende functies en functies in het digitale domein. Het versnipperde personeelsbeleid en de relatief lage lonen in de overheidssector maken de overheid minder aantrekkelijk als werkgever. Het potentiële effect van hervormingen is niet adequaat gemonitord en door de beperkte gegevens is het moeilijk om de vooruitgang te volgen. Het vermogen van de Tsjechische overheid om talent aan te trekken, te behouden en te ontwikkelen, moet worden versterkt om de doeltreffendheid en de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren en op die manier het concurrentievermogen en de economische ontwikkeling te stimuleren.

(29) Hoewel de prestaties van de overheid relatief stabiel zijn gebleven, blijven lacunes in de strategische planning, de interdepartementale coördinatie en de empirisch onderbouwde beleidsvorming van invloed op de kwaliteit en de samenhang van het beleid. Het ontbreken van een alomvattend kader voor langetermijninvesteringsplanning ondermijnt de uitvoering en impact van het beleid. De samenhang en de uitvoering van het beleid zouden baat hebben bij een sterkere strategische aansturing waarbij de departementen minder langs elkaar heen werken.

([15]) Voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1058 en (EU) 2021/1056 wat betreft specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen in het kader van de tussentijdse evaluatie (COM(2025) 123 final).

(30) Zoals vastgesteld in het kompas voor concurrentievermogen moeten alle EU-, nationale en lokale instellingen zich sterk inspannen om eenvoudigere regels op te stellen en de administratieve procedures sneller te laten verlopen. De Commissie heeft ambitieuze doelen gesteld om de administratieve lasten te verminderen: met ten minste 25 % en ten minste 35 % voor kleine en middelgrote ondernemingen, en heeft nieuwe instrumenten gecreëerd om die doelen te bereiken, waaronder een systematische stresstest van het corpus van EU-wetgeving en een intensievere dialoog met belanghebbenden. Om deze ambitie waar te maken, moet Tsjechië ook actie ondernemen. 72 % van de bedrijven beschouwt de complexiteit van administratieve procedures als problematisch bij het zakendoen in Tsjechië ([16]).

(31) Er blijven uitdagingen bestaan met betrekking tot de uitvoeringscapaciteit van de overheid. Processen zoals ruimtelijke ordening blijven complex en traag, en vormen een belangrijke belemmering voor het ondernemingsklimaat, het concurrentievermogen en de economische ontwikkeling. Dit zijn de belangrijkste redenen waarom Tsjechië in 2023 het op zes na kleinste bouwoppervlak per persoon had, uitgedrukt in afgegeven vergunningen in de EU. Bedrijven ondervinden hiervan hinder in de vorm van tragere en duurdere bedrijfsontwikkeling, tragere uitrol van snelle digitale infrastructuur, hogere energiekosten als gevolg van de trage modernisering van de energie-infrastructuur, en verminderde mobiliteit van arbeidskrachten door het tekort aan betaalbare woningen. Het probleem van betaalbare huisvesting wordt nog verergerd door suboptimale belastingprikkels, die het grondgebruik niet aanmoedigen, de aankoop van woningen in plaats van de bouw subsidiëren en voorrang geven aan kortetermijnhuur boven langetermijnhuur. De regels inzake ruimtelijke ordening vormen een grote belemmering voor grote steden, waar de actualisering van een stedelijk plan meer dan tien jaar in beslag kan nemen. Er is een hervorming nodig om het proces te versnellen, met name door de bevoegdheden anders in te richten en de planningsvereisten voor kleine en grote bouwgebieden te differentiëren. Dergelijke maatregelen kunnen leiden tot een aanzienlijk efficiëntere stadsontwikkeling met een groter aanpassingsvermogen. Hoewel er vooruitgang is geboekt met het rechtskader en, tot op zekere hoogte, met digitalisering, zijn er in de praktijk nog geen positieve effecten merkbaar. Het proces kan worden versneld door verdere verbeteringen door te voeren in de digitalisering en in de capaciteit en het beheer van de bouwkundige diensten.

(32) Het versnipperde gemeentebestuur van Tsjechië vormt een grote uitdaging voor het concurrentievermogen, aangezien het de administratieve efficiëntie en het doeltreffende gebruik van EU-financiering beperkt, met name door kleine gemeenten en lokale belanghebbenden. Hoewel een nieuw rechtskader voor groepen gemeenten enige ruimte biedt om diensten en personeel te delen, wordt dat kader nauwelijks benut. Door de samenwerking tussen gemeenten te versterken, onder meer door ervoor te zorgen dat het nieuwe rechtskader voor groepen gemeenten meer wordt toegepast, de aanbestedingspraktijken te professionaliseren en begunstigden meer te ondersteunen (via projectbeheerders, gezamenlijke dienstenplatforms en begeleiding), kunnen de capaciteit en de doeltreffendheid van het lokale bestuur worden vergroot en kan de regionale cohesie worden versterkt.

(33) Tsjechië benut niet al zijn potentieel om het concurrentievermogen te stimuleren, niet in de laatste plaats in structureel getroffen regio's. Met name in structureel getroffen regio's (Karlovarský, Ústecký en Moravskoslezský) is het concurrentievermogen gedaald, wat terug te zien is in de netto-uitstroom van jongeren. De opbouw van de administratieve capaciteit van deze regio's wordt niet effectief ondersteund.

(34) Tsjechische huishoudens bezitten procentueel meer spaargeld dan het EU-gemiddelde, waarbij contanten en spaartegoeden goed zijn voor 42,7 % van het vermogen van huishoudens, en dat is boven het EU-gemiddelde. Door deze vermogensbestanddelen op de kapitaalmarkten in te zetten om de broodnodige decarbonisatie en digitalisering van de economie te financieren, kan er extra financiering worden vrijgemaakt voor bedrijven die vooral worden gefinancierd via interne bedrijfsfinanciering en bankleningen. Door het huidige percentage beursgenoteerde aandelen en obligaties in de mix van bedrijfsfinancieringsbronnen (6,6 %) te verhogen, kan het concurrentievermogen van Tsjechië aanzienlijk worden versterkt en kan het effect van de inflatie van spaargelden van huishoudens worden verminderd.

(35) De toekenning van publieke financiering blijft van cruciaal belang om particuliere financiering aan te trekken ter ondersteuning van het concurrentievermogen. Tsjechië maakt nog steeds weinig gebruik van financieringsinstrumenten, zoals door de cohesiefondsen ondersteunde revolverende instrumenten (2,36 % ten opzichte van het EU-gemiddelde van 9 %). Bovendien blijkt uit de ervaring met de uitvoering van de RRF-financieringsinstrumenten dat er veel ruimte is om het gebruik van deze instrumenten te verbeteren en uit te breiden om particuliere investeringen in de Tsjechische economie te stimuleren en de overgang weg van subsidieverlening te ondersteunen. De nationale ontwikkelingsbank blijft haar potentieel echter onderbenutten, is weinig slagvaardig in vergelijking met haar zusterinstellingen in de EU en beschikt over onvoldoende administratieve capaciteit. Als de positie van de nationale ontwikkelingsbank wordt versterkt, zou zij haar potentieel kunnen ontsluiten bij de aanpak van marktfalen en het gebrek aan risicokapitaal om innovatie te stimuleren, zonder particuliere financiële instellingen te verdringen.

([16]) Flash Report Eurobarometer over de houding van "bedrijven" ten opzichte van corruptie in de EU (april 2024).

(36) Steun voor het ecosysteem voor spin-offs en start-ups, met inbegrip van het opzetten, opschalen en uitbreiden van bedrijven, blijft van cruciaal belang om groei en innovatie te versnellen. Er blijven uitdagingen voor start-ups bestaan, aangezien zij moeilijkheden ondervinden bij het verkrijgen van financiering en kampen met een tekort aan geschoolde werknemers en een complexe bureaucratie. Tsjechische bedrijven noemen de complexiteit van administratieve procedures nog steeds als een aanzienlijk obstakel voor het zakendoen (72 % tegenover het EU-gemiddelde van 66 %), met inbegrip van start-ups die geen gebruik maken van aandelenoptieplannen voor werknemers omdat het kader niet aansluit bij de werkelijke behoeften van bedrijven. Om innovatieve Tsjechische bedrijven aantrekkelijker en concurrerender te maken, is het zaak de steun voor start-ups en spin-offs te verhogen door financiering vrij te maken, hun aantrekkelijkheid voor geschoolde werknemers te vergroten en de administratieve lasten te verminderen, met name door het kader voor aandelenopties voor werknemers te optimaliseren.

(37) De innovatieprestaties van Tsjechië worden nog steeds afgeremd door een ondoeltreffende overdracht van technologie en kennis en door zwakke banden tussen universiteiten en het bedrijfsleven. De overheidsuitgaven voor door bedrijven gefinancierd(e) onderzoek en ontwikkeling bedragen nog steeds slechts ongeveer de helft van het EU-gemiddelde (0,024 % van het bbp, tegenover het EU-gemiddelde van 0,050 %) en zijn de laatste jaren gedaald, waaruit blijkt dat er weinig samenwerking tussen universiteiten en bedrijven bestaat en die samenwerking nauwelijks wordt gestimuleerd. Dit heeft zeer negatieve gevolgen voor de overdracht van onderzoeksresultaten naar de economie en beperkt de innovatiecapaciteit van Tsjechië. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het lage aantal octrooiaanvragen, dat onder het EU-gemiddelde ligt (in 2022 noteerde Tsjechië 0,7 octrooiaanvragen per miljard euro bbp in het kader van het Verdrag tot samenwerking inzake octrooien, tegenover het EU-gemiddelde van 2,8). Deze uitdaging kan worden aangepakt met maatregelen om de technologieoverdracht in Tsjechië structureel te verbeteren, met name door die overdracht efficiënter te maken en de oprichting van spin-offs te vergemakkelijken.

(38) Er is ruimte om de organisatie van overheidssteun voor innovatieve bedrijven te verbeteren. Slechts een derde van de ondernemingen die voortdurend O&O-activiteiten ontplooien, maakt gebruik van indirecte overheidssteun in de vorm van fiscale stimulansen voor O&O, en onder kleine en jonge ondernemingen is dat gebruik nog lager. Maatregelen om dit te verbeteren, zouden moeten worden gecombineerd met maatregelen om de belastingaftrek voor O&O aantrekkelijker te maken voor bedrijven en de administratieve rompslomp te verminderen.

(39) Sinds het begin van de Russische invasie in Oekraïne heeft Tsjechië zijn sterke afhankelijkheid van de invoer van fossiele brandstoffen uit Rusland aangepakt door zijn aardgasleveringen te diversifiëren. Tsjechië blijft echter sterk afhankelijk van ingevoerde fossiele brandstoffen, waarbij steenkool, olie en gas in 2023 respectievelijk 28,7 %, 25 % en 15 % van zijn energiemix uitmaakten. Daarnaast is de vervoerssector verantwoordelijk voor het grootste deel van het eindenergieverbruik (30,9 % van het totaal), gevolgd door energieverbruik door huishoudens (28,2 %) en door de industrie (26,2 %). Doordat het land sterk afhankelijk is van deze brandstoffen, is het blootgesteld aan prijspieken, met aanzienlijke negatieve gevolgen voor huishoudens en energie-intensieve industrieën. Om minder afhankelijk te worden van fossiele brandstoffen, is het cruciaal de uitrol van hernieuwbare-energiebronnen te versnellen, met een focus op grootschalige hernieuwbare-energiebronnen. Een ander belangrijk element is het versnellen van investeringen in de decarbonisatie van de verwarmingssector en de industrie.

(40) Tsjechië heeft zijn wetgevingskader voor de uitrol van hernieuwbare-energiebronnen hervormd, maar er zijn verdere stimulansen en aanzienlijke investeringen nodig om te zorgen voor een stabiele, voorspelbare markt. Dit zou ook verdere particuliere investeringen in hernieuwbare energie aantrekken. In Tsjechië wordt nog steeds maar mondjesmaat gebruikgemaakt van veilingen voor hernieuwbare energie en stroomafnameovereenkomsten; de eerste bedrijfsovereenkomst werd in 2021 gesloten. De lancering van stroomveilingen en de ontwikkeling van langetermijncontracten zouden de groei van grootschalige hernieuwbare-energieprojecten mogelijk kunnen maken die verder strekken dan traditionele steunregelingen en ook kansen kunnen creëren voor de decarbonisatie van energie-intensieve industrieën.

(41) De beperkte capaciteit van het Tsjechische distributienet en de noodzaak om het net te moderniseren, blijven de snelle uitrol en het tempo van investeringen in hernieuwbare-energiebronnen belemmeren. Hoewel Tsjechië onlangs hervormingen heeft aangenomen om de wachttijden voor aansluiting te verkorten en de transparantie te vergroten, blijven de investeringen onder het niveau dat nodig is om de aansluiting van nieuwe hernieuwbare-energiebronnen, de verdere elektrificatie en de ontwikkeling van duurzame mobiliteit mogelijk te maken, alsook onder het benodigde niveau om fossielvrije flexibiliteitsdiensten, zoals energieopslagsystemen en de ontwikkeling van slimme meters, te verbeteren. Het elektriciteitsdatacentrum is gestart met voorbereidingen om energiedelen mogelijk te maken. De uitvoering van de eindfase, waarin het mogelijk wordt flexibiliteitsdiensten aan te bieden, is evenwel vertraagd.

(42) De energie-intensiteit van Tsjechië behoort tot de hoogste van de EU, wat betekent dat het land baat zou hebben bij het bespoedigen van energiebesparingen door te focussen op ingrijpende renovaties. Ondanks de huidige ondersteuningsprogramma's voor renovatie blijft het eindenergieverbruik van gebouwen hoog, met name in openbare gebouwen. Dit komt voor een deel door de hoge verhouding tussen de elektriciteits- en de gasprijs, die het

gebruik van gas voor verwarming aanmoedigt en de overschakeling op warmtepompen en elektrificatie ontmoedigt. Het opvoeren van de maatregelen om de verwarmingssector koolstofvrij te maken en steun te verlenen voor hernieuwbare verwarming en koeling zou de productie van schone technologieën in Tsjechië (bv. warmtepompen) stimuleren. Het gebruik van innovatieve financiële instrumenten, zoals energieprestatiecontracten, zou de trage renovatie van openbare gebouwen kunnen versnellen en de inspanningen van Tsjechië kunnen ondersteunen om uiterlijk in 2030 uit te komen op een vermindering van het energieverbruik van gebouwen met 8 % ten opzichte van 2020.

(43) Het concurrentievermogen en de productiviteit worden afgeremd door tekorten aan arbeidskrachten. Tsjechië zou de arbeidsparticipatie van vrouwen met jonge kinderen kunnen verhogen, gelet op het lage percentage vrouwen dat enkele jaren na de bevalling een baan heeft. Hoewel de belastingkorting voor niet-actieve echtgenoten in 2024 werd beperkt tot personen die voor kinderen tot 3 jaar zorgden, ontmoedigt het belasting- en uitkeringsstelsel ouders met een laag inkomen, met name moeders, nog steeds om weer aan het werk te gaan. De hoge belastingaftrek voor niet-werkende echtgenoten en gezinsbijslagen die de minder verdienende ouder stimuleren om lange verlofperioden op te nemen, ontmoedigen ouders, met name moeders, om te werken of werk te zoeken. De belasting op inkomsten uit arbeid voor tweede verdieners lag in 2023 boven het EU-gemiddelde en boven de belastingwig voor alleenstaanden met hetzelfde loonniveau. Het stimuleren van de minder verdienende ouder om te werken of werk te zoeken zou ook meer inkomsten opleveren voor de socialezekerheidsfondsen en de overheidsfinanciën in het algemeen.

(44) Het aandeel vrouwen, met name vrouwen met jonge kinderen, op de arbeidsmarkt wordt ook belemmerd door een gebrek aan voor- en vroegschoolse educatie en opvang en diensten voor langdurige zorg. Ouders van kinderen jonger dan vier jaar hebben moeite om een plek in de kinderopvang te vinden en de ouder die minder verdient, wordt daardoor ontmoedigd om te werken. De arbeidsparticipatiekloof tussen mannen en vrouwen van 25-34 jaar bedroeg 36,1 procentpunten in 2024 (tegenover een EU-gemiddelde van 25,2 procentpunten). Dit betekent dat in Tsjechië bijna 67 000 minder vrouwen werken dan wanneer de arbeidsparticipatiekloof tussen mannen en vrouwen in Tsjechië op het EUgemiddelde zou liggen.

(45) Tekorten aan werknemers en discrepanties tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden blijven dringende uitdagingen die het concurrentievermogen van de Tsjechische economie belemmeren. Deze uitdagingen kunnen worden verminderd door de overstap tussen banen te vergemakkelijken, onder meer door huisvesting betaalbaarder te maken of gereglementeerde beroepen te hervormen om de hoge drempels voor beroepscertificering weg te nemen. Daarnaast heeft Tsjechië van de hele Unie per hoofd van de bevolking het grootste aantal ontheemden uit Oekraïne die tijdelijke bescherming genieten, opgevangen. Meer dan 50 % van de ontheemde Oekraïners werkt in lager gekwalificeerde functies dan in Oekraïne, waarbij de taal naar verluidt een duidelijke belemmering vormt. Bovendien noemt ongeveer 30 % de erkenning van kwalificaties als belemmering voor het vinden van een betere baan. Het vereenvoudigen van de erkenning van buitenlandse kwalificaties en het vergroten van de arbeidsmarktparticipatie van ondervertegenwoordigde groepen, onder wie ontheemden uit Oekraïne die tijdelijke bescherming genieten en Roma, kunnen de krapte op de arbeidsmarkt verminderen,

(46) Het aantal studenten en het aantal afgestudeerden in het hoger onderwijs nemen af, waardoor het tekort aan geschoolde werknemers nog groter wordt. Het aantal personen van 25-34 jaar met een afgeronde tertiaire opleiding daalt sinds 2021 en is het op drie na laagste in de Unie (33,5 % tegenover het Uniegemiddelde van 44,2 %), ver onder het Uniestreefcijfer van 45 %. Tussen 2016 en 2021 is het aantal ingeschreven studenten met 11,6 % gedaald, en het percentage uitvallers blijft onverminderd hoog.

(47) De hoge uitvalcijfers, met name in de domeinen wetenschap, technologie, engineering en wiskunde (STEM), en de dalende inschrijvingen voor de STEM-programma's sinds 2017 duiden op systemische uitdagingen. In 2022 studeerden slechts 11,9 op de duizend vrouwen van 20-29 jaar af in de STEM-vakken, en dat is minder dan het EU-gemiddelde van 15,1. Het gebrek aan adequate loopbaanbegeleiding en financiële ondersteuning voor studenten draagt bij tot de hoge uitval aan Tsjechische instellingen voor hoger onderwijs.

(48) Tsjechië heeft een tekort aan algemene middelbare scholen, en leerlingen kunnen maar beperkt switchen tussen algemeen en gespecialiseerd onderwijs, waardoor zij minder mogelijkheden hebben om te worden toegelaten tot het tertiair onderwijs. Hoewel de belangstelling van scholieren voor het tertiair onderwijs de afgelopen dertig jaar sterk is toegenomen, heeft de groei van het aantal algemene middelbare scholen geen gelijke tred gehouden met de vraag. Door het tekort aan algemene middelbare scholen zijn scholieren genoodzaakt zich in te schrijven bij minder concurrerende scholen voor beroepsonderwijs, waardoor zij zich al vroeg specialiseren. Hoewel twee derde van de scholieren die beroepsonderwijs hebben gevolgd, zich inschrijft in het tertiair onderwijs, slagen zij minder vaak dan studenten die naar een algemene middelbare school zijn gegaan, wat bijdraagt tot een constant laag aantal

afgestudeerden in het tertiair onderwijs. Om deze uitdagingen aan te pakken, heeft Tsjechië onlangs aangekondigd nieuwe trajecten te zullen creëren die algemeen en beroepsonderwijs combineren en moderniseert het land de programma's voor beroepsonderwijs en -opleiding om ze af te stemmen op de behoeften van de arbeidsmarkt. Om leerlingen die het secundair onderwijs hebben voltooid, beter voor te bereiden op de arbeidsmarkt en hun overgang naar het tertiair onderwijs te vergemakkelijken, zijn verdere verbeteringen mogelijk die gericht zijn op i) het uitbreiden van de mogelijkheden voor werkplekleren, ii) het vergemakkelijken van de overgang van school naar werk, iii) het verbeteren van de mogelijkheden voor scholieren om te switchen tussen algemeen secundair onderwijs en beroepsonderwijs, iv) het vergroten van de capaciteit van algemene middelbare scholen en v) het diversifiëren en uitbreiden van de toegang tot tertiair onderwijs,

BEVEELT AAN dat Tsjechië in 2025 en 2026 de volgende acties onderneemt:

1. de totale defensie- en veiligheidsuitgaven en -gereedheid vergroten en tegelijkertijd de schuldhoudbaarheid waarborgen, in overeenstemming met de conclusies van de Europese Raad van 6 maart 2025; de maximale groeipercentages van de netto-uitgaven die de Raad op 21 januari 2025 heeft aanbevolen, in acht nemen en daarbij gebruikmaken van de marge uit hoofde van de nationale ontsnappingsclausule voor hogere defensie-uitgaven; de belastingdruk op werknemers met een laag inkomen verminderen; de inkomsten uit periodieke onroerendgoedbelastingen verhogen; bijna-gepensioneerden meer stimuleren om te blijven werken;

2. met het oog op de toepasselijke termijnen voor de tijdige voltooiing van de hervormingen en investeringen overeenkomstig Verordening (EU) 2021/241, vaart zetten achter de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk; de uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's (EFRO, JTF, ESF+, CF) versnellen, in voorkomend geval voortbouwend op de mogelijkheden die de tussentijdse evaluatie biedt; de EU-instrumenten, met inbegrip van de kansen die worden geboden door het programma InvestEU en het platform voor strategische technologieën voor Europa, optimaal benutten om het concurrentievermogen te verbeteren;

3. de Tsjechische overheid beter toerusten op het aantrekken, behouden en ontwikkelen van talenten, met name om mensen met analytische, leidinggevende en IT-vaardigheden aan te trekken; de strategische sturingscapaciteiten versterken om de samenhang tussen de beleidsmaatregelen te verbeteren; de stadsplanning vereenvoudigen en de administratieve lasten verminderen door de digitalisering, de capaciteit en het beheer van bouwkundige diensten te verbeteren; De samenwerking tussen gemeentelijke overheden stimuleren en vereenvoudigen. Steun verlenen voor de opbouw van administratieve capaciteit en deze steun richten op structureel getroffen regio's.

4. De kapitaalmarkten, de toegang van bedrijven tot niet-bancaire financiering en de voorwaarden voor sparen, investeringen en innovatie versterken door investeringen van huishoudens op kapitaalmarkten te bevorderen en de doeltreffendheid van bestaande langetermijnspaarproducten bij het aantrekken van nieuwe langetermijninvesteringen te verbeteren. De participatie van institutionele beleggers in beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde aandelen, alsook in durfkapitaal en private equity aanmoedigen. Meer gebruikmaken van financiële instrumenten, onder meer door de capaciteit van de nationale ontwikkelingsbank te versterken om particuliere financiering te mobiliseren ter stimulering van het concurrentievermogen en de decarbonisering van de economie. De oprichting van start-ups en spin-offs ondersteunen, bijvoorbeeld door de wetgeving inzake aandelenoptieplannen voor werknemers te verbeteren. Innovatie stimuleren, onder meer door technologieoverdracht van universiteiten naar het bedrijfsleven te vergemakkelijken. Het potentieel van belastingvoordelen voor O&O beter benutten om innovatie in de particuliere sector te stimuleren.

5. De afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verminderen, met name op het gebied van wegvervoer, verwarming en elektriciteitsopwekking. De uitrol van grootschalige hernieuwbare-energiecapaciteit verder stimuleren, met name via hernieuwbare-stroomveilingen en door het gebruik van langlopende stroomafnameovereenkomsten te bevorderen. Meer investeren in de elektriciteitsnetten om de fossielvrije flexibiliteit te vergroten en de elektrificatie van het vervoer en van industriële processen mogelijk te maken. Zorgen voor een snelle ingebruikneming van alle functies van het elektriciteitsdatacentrum. Maatregelen vaststellen om het energieverbruik en de koolstofintensiteit van gebouwen, met name van het openbare gebouwenbestand, te verminderen.

6. De fiscale en uitkeringsprikkels die ouders ervan weerhouden om weer aan het werk te gaan, verminderen en het aanbod van kinderopvang en zorgdiensten verbeteren om meer vrouwen aan te moedigen de arbeidsmarkt te betreden. Het concurrentievermogen van de economie versterken en het tekort aan arbeidskrachten verminderen door discrepanties tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden aan te pakken, de erkenning van buitenlandse kwalificaties te vereenvoudigen en de arbeidsmarktparticipatie van ondervertegenwoordigde groepen te vergroten. De onderwijsresultaten bevorderen door de deelname aan het tertiair onderwijs te vergroten, het percentage uitvallers te verminderen

en studenten meer ondersteuning te bieden. Het aantal studenten en afgestudeerden in wetenschap, technologie, engineering en wiskunde verhogen, met de nadruk op vrouwen. De toegang tot het algemeen secundair onderwijs uitbreiden, scholieren de mogelijkheid bieden over te stappen tussen algemeen en beroepsonderwijs en achtergestelde scholen en leerlingen, met inbegrip van Roma, meer ondersteuning bieden.

Gedaan te Brussel, 8 juli 2025.

Voor de Raad

De voorzitter

S. LOSE